

In memoriam

Obituaries

Prof. dr. sc. ŽIVOJIN ŽAGAR (19. 10. 1925. – 19. 6. 2018.)

Duboko nas je potresla tužna vijest da smo ostali bez prof. Žagara, mojega prvog pročelnika Katedre koji će mi zauvijek ostati u lijepu sjećanju.

Prof. dr. sc. Živojin Žagar rođen je u Splitu 19. 10. 1925. godine, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Nakon završetka gimnazije upisuje se na Tehnički fakultet, građevinski odsjek, na kojem je završio četiri semestra. Nakon toga, 1947. godine, upisuje se na Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu na kojem je diplomirao 1954. godine. Obvezatni liječnički staž odradio je u Domu narodnog zdravlja Maksimir, a nakon toga volontira na Internom odjelu Opće bolnice „Dr. Ozren Novosel“. Specijalizaciju iz medicinske mikrobiologije i parazitologije započinje 1956., a završava 1960. Godine 1961. godine izabran je za asistenta na Katedri za medicinsku mikrobiologiju i parazitologiju. Doktorsku disertaciju obranio je 1964. godine, habilitirao se 1966. godine i postao naslovni docent. Za sveučilišnog docenta izabran je 1969. godine, a za redovitog profesora 1980. godine. Bio je voditelj specijalističkoga poslijediplomskog studija i mnogobrojnih kongresa i tečajeva trajnog usavršavanja u koje je uključivao i mlađe suradnike. Obnašao je dužnost pročelnika Katedre za medicinsku mikrobiologiju i parazitologiju od 1988. do 1992. godine, a u tom je razdoblju bio i pročelnik Katedre za mikrobiologiju Stomatološkog fakulteta. Bio je i

voditelj poslijediplomskog studija na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Objavio je 67 radova u indeksiranim časopisima te je napisao ili preveo četiri knjige. Brojni publicirani znanstveni i stručni radovi govore o stalnom razvoju i neprekidnoj aktivnosti prof. Žagara.

Osim akademske karijere, znatno je unaprijedio i mikrobiologiju kao struku. Od 1956. godine zapošljava se također na Republičkom zavodu za zaštitu zdravlja i postaje voditelj Odjela za difteriju, a od 1974. godine Odjela za kliničku mikrobiologiju. Bavio se istraživanjem osjetljivosti bakterija na antibiotike te mehanizmima bakterijske rezistencije. Kao rezultat znanstvenog i stručnog rada prof. Žagara njegov laboratorij postaje Referentni centar Ministarstva zdravlja za testiranje koncentracije antibiotika u tjelesnim tekućinama. Prvi je u Hrvatskoj uveo standardizaciju antibiograma i radio na izradi standarda za testiranje *in vitro* osjetljivosti bakterija na antibiotike i za interpretaciju rezultata testiranja *in vitro*. Bavio se istraživanjem farmakodinamskih učinaka makrolida kao što su krivulje baktericidnog učinka i postantibiotski efekt. Osim ovog područja, uspješno obrađuje i druge sektore mikrobiologije kao što su bakterijska taksonomija, bakteriološke laboratorijske tehnike i ispitivanje flore patološki izmijenjenih sustava. Njegov je laboratorij unaprijeđen u odsjek za praćenje kemoterapije bakterijskih infekcija i u njemu je izrađen niz diplomskih i magistarskih radova. Od 1964. do 1972. bio je konzultant Kliničke bolnice „Sveti Duh“, a od 1987. do 1992. konzultant farmaceutске tvrtke „Pliva“. U suradnji s njom radio je mikrobiološko ispitivanje derivata penicilina. Osnovao je mikrobiološki laboratorij u Klinici za dječje bolesti u Zagrebu gdje je radio kao savjetnik od 1966. do 1974.

U osamdesetim godinama bio je član uredništva časopisa Liječnički vjesnik i Periodicum biologorum te predsjednik Sekcije mikrobiologa i parazitologa Zbora liječnika Hrvatske. Bio je član Mediteranskog društva za kemoterapiju, čiji je tajnik bio 1984., a predsjednik 1992. godine.

Često je boravio na studijskim boravcima pa je tako 1961. godine bio u Stockholmu kao stipendist Kraljevine Švedske, na Odjelu za kliničku mikrobiologiju Karolinska Instituteta. U 1962. bio je gostujući istraživač na Karlovu sveučilištu u Pragu. Godine 1969. bio je na tromjesečnoj stipendiji u Bernu u Institutu za bakteriologiju i higijenu na Odjelu za znanstvena istraživanja. Godine 1976. proveo je tjedan dana na Pasteurovu institutu u Parizu. Stečena znanja i iskustva prenosio je u svoj laboratorij.

Bio je mentor mojeg magisterija i doktorata, a ja sam se nakon njegova umirovljenja nastavila baviti tim iznimno važnim područjem istraživanja. Pridavao je osobito veliku važnost nastavi, a u svojem mandatu pročelnika zaposlio je tri mlada asistenta kojima je nesebično prenosio svoje znanje i vještine. Na mlađe nastavnike prenosio je, osim znanja, i duh timskog rada, a inzistirao je na poštovanju starijih i nadređenih. Da bi obilježio uspješan kraj školske godine, priređivao je proslavu uz brudet i jačao je duh zajedništva na Katedri. Bio je mikrobiolog široka horizonta i velike opće kulture i erudicije. Nakon umirovljenja nastavljali smo se vidati i uvijek je pokazivao iznimno zanimanje za situaciju na Katedri, često me hrabrio i ulijevao mi optimizam, a nikada nije gubio nadu da će Katedra jednog dana biti bolje mjesto za sve nas. Ostat će mi zauvijek u sjećanju kao moj najbolji i najpravedniji pročelnik koji je bio otvoren prema svima što su željeli raditi i napredovati, a nikada nije pravio razlike među ljudima.

Prof. dr. sc. Branka Bedenić

Akademkinja KRISTA KOSTIAL-ŠIMONOVIĆ (Osijek, 19. 12. 1923. – Zagreb, 29. 4. 2018.)

Tijekom nedjelje 29. travnja 2018. godine saznali smo da nas je nakon duge i teške bolesti zauvijek napustila akademkinja Krista Kostial-Živanović Šimonović, doktorica medicine i umirovljena znanstvena savjetnica u trajnom zvanju, naša nekadašnja voditeljica istraživačke skupine, šefica odjela i mentorica. Na groblju Mirogoju, u četvrtak 3. svibnja 2018., toga pretoplog, sunčanog, ali posebno tužnoga dana, članovi njezine obitelji, brojni suradnici, kolege i prijatelji oprostili su se zauvijek od istaknute znanstvenice velikoga međunarodnog ugleda i vrsne edukatorice izuzetnih vještina komunikacije i diplomacije. Uza sve to bila je nadasve topla i humana osoba koja je trajno obilježila živote nekoliko generacija suradnika svoje istraživačke skupine i brojnih kolega s kojima je surađivala u domovini i inozemstvu. U timu smo je oslovljavali jednostavno, samo doktorica, kako je to ona željela, objavljene radove i priopćenja potpisivala je kratko s Krista Kostial, za bliske kolege, prijatelje i rođake bila je Tipika, a za najužu obitelj nona.

Doktorica Kostial rodila se u Osijeku 1923. godine, ali je od djetinjstva živjela, školovala se i radila u Zagrebu. Završila je realnu gimnaziju 1942., a 1943. godine upisala studij medicine. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu promovirana je 1949. godine. Na istome fakultetu obranila je svoju disertaciju naslova „Utjecaj nekih iona na lučenje acetil-kolina“ 1955. godine i to je bila prva disertacija iz područja medicinskih znanosti obranjena na Sveučilištu u Zagrebu. Godine 1951. završila je dvogodišnji postdiplomski tečaj medicine rada u Školi narodnog zdravlja, danas ŠNZ „Andrija Štampar“. Godine 1956. habilitirala se iz predmeta Fiziologija s temom „Utjecaj temperature na lučenje acetil-kolina“ i postala naslovni docent Medicinskoga fakulteta, a od 1963. bila je honorarni profesor na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Od 1960. do 1989., u sklopu Postdiplomskog studija prirodnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, polje Biologija – biomedicina, poslije Biologija – fiziologija i imunobiologija, vodila je kolegij Fiziologija mineralnog metabolizma. Bila je voditeljica ukupno četrdesetak znanstvenih magistarskih radova i disertacija obranjenih na Sveučilištu u Zagrebu te članica mnogobrojnih stručnih povjerenstava u postupcima stjecanja akademskih stupnjeva i znanstvenih zvanja u područjima biomedicine i medicine. Cijeli svoj radni vijek od 1950. do 1989. provela je u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu. Zaposlila se na poziv Andrije Štampara, predsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU), na čiji je poticaj osnovan tadašnji Institut za higijenu rada na kojemu se 1949. započelo s organiziranim radom i koji je od 1953. proširen dobio naziv Institut za medicinska istraživanja, a današnji naziv nosi od 1959. godine. Bila je zamjenica ravnateljica Instituta od 1964. do umirovljenja. U razdoblju od 1956. do 1964. bila je voditeljica Odjela za toksikologiju i osnovala Odjel za biofiziku, koji je 1964. preimenovan u organizacijsku jedinicu Fiziologija mineralnog metabolizma. Tu Jedinicu u Institutu doktorica Kostial vodila je formalno do svojeg umirovljenja, ali je i nakon odlaska u mirovinu aktivno sudjelovala u znanstvenim istraživanjima tijekom daljnja dva desetljeća.

Usavršavala se u Zavodu za fiziologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu (1951./1952.) te u Ujedinjenom Kraljevstvu, u *Department of Physiology, University College* u Londonu (1952./1953.) kao stipendist Svjetske zdravstvene organizacije i u *Radiobiological Research Unit, Medical Research Council* u Harwellu (1960./1961.) kao stipendist Međunarodne agencije za atomsku energiju. Područje rada kojim se bavila doktorica Kostial bile su fiziologija i toksikologija, a znanstveno zanimanje mineralni metabolizam sisavaca uključujući ljude. U središtu njezinih istraživačkih zanimanja bile su fiziologija i toksikokinetika metala i polumetala, ponajprije olova, kadmija, žive, mangana i drugih te interakcija toksičnih i esencijalnih elemenata. Među najvećim znanstvenim doprinosima istraživanja koja je vodila dokaz je da je dob čimbenik utjecaja toksičnih učinaka metala i učinkovitosti liječenja prilikom povećanih količina metala u organizmu i otrovanja. Pod njezinim vodstvom započela su i prva istraživanja metabolizma kalcija i osteoporoze u ovome dijelu svijeta. Rezultati istraživanja koja je koordinirala utjecali su na donošenje niza međunarodnih preporuka o dopuštenim razinama izloženosti toksičnim metalima, posebice u vulnerabilnim skupinama stanovništva, djeci i ženama tijekom reproduktivne dobi. Neposredno prije i nakon umirovljenja koordinirala je istraživanja učinkovitosti kompleksnog vezanja toksičnih količina metala u organizmu spojevima koji ih nakon vezanja izlučuju iz organizma. Pritom je u sklopu međunarodne znanstvene suradnje procjenjivana i uspoređivana učinkovitost odobrenih i novosintetiziranih kelirajućih spojeva i njihovih kombinacija, a istraživane su i mogućnosti terapijske primjene suplementacije esencijalnim elementima pri prekomjernom opterećenju pojedinim metalom u pokusnih životinja.

Za doktoricu Kostial u središtu pozornosti tijekom znanstvenoistraživačkog rada bili su ljudi. Zbog multidisciplinarnosti istraživanja zapošljavala je kao svoje suradnike, osim liječnika koji su se htjeli baviti nanošću, i diplomirane kemičare, biologe i fizičare, a uvijek je isticala i važnost pomoći tehničkih suradnika tijekom planiranih istraživanja. Sa svakim od suradnika nije štedjela vremena porazgovarati i raspravljati, osim o znanstvenim i stručnim, i o privatnim temama i problemima. Poticala je na zajednička druženja i izvan vremena provedenoga u radu i tako istinski provodila ono što se danas naziva *team building*. Svoje suradnike nadahnjivala je i poticala na najbolja moguća znanstvena istra-

živanja, stjecanje međunarodnih iskustava aktivnim sudjelovanjima na znanstvenim skupovima i usavršavanjima u inozemstvu, na uređivački rad u znanstveno-stručnim časopisima te prenošenje znanja i iskustva nastavom i mentorstvi- ma nad mlađim suradnicima. Podučavala je kako planirati istraživanja, obraditi, tumačiti i objaviti dobivene rezultate nakon postupka međunarodnog vrednovanja. Time je bila prava doktorica svojim suradnicima, učiteljica (lat. *doctor* – učitelj, nastavnik) i prava „znanstvena mama“.

Doktorica Kostial bila je i prva liječnica u JAZU činjenicom da je godine 1981. izabrana za izvanrednog člana u Razredu za prirodne znanosti, a 1991. postala je redoviti član istoga razreda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Bila je aktivna članica inozemnih društava: *Physiological Society* (London), *American Nuclear Society* i *Society of Human Biologists*, počasna članica *Hamdard Foundation* (Karači, Pakistan), a od domaćih društava bila je u Hrvatsko- me društvu fiziologa od njegova osnutka, među osnivačima Hrvatskoga društva za zaštitu od zračenja, aktivna članica Društva za kalcificirana tkiva i drugih. Bila je dugogodišnja djelatna članica uredničkih znanstvenih odbora međuna- rodnih časopisa kao što su *Journal of Applied Toxicology* te *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju* koji izdaje Institut.

U Hrvatskoj i inozemstvu objavila je oko 280 izvornih znanstvenih radova u znanstvenim časopisima, knjigama i kongresnim zbornicima, većinom u međunarodnim izdanjima i dijelom na poziv, s odjekom od gotovo 3000 citata. Vodila je desetak međunarodnih projekata, predavala na međunarodnim znanstvenim skupovima na poziv i bila konzul- tant i ekspert međunarodnih ustanova kao što su Svjetska zdravstvena organizacija, Američka agencija za zaštitu oko- liša, Međunarodna agencija za atomsku energiju i druge. Za svoj znanstveni rad primila je više nagrada i odličja od kojih se mogu izdvojiti Orden rada sa zlatnim vijencem 1965., nagrada i plaketa *United States Environmental Protec- tion Agency* i *National Institutes of Health – Agriculture Service* za rezultate postignute tijekom vođenja međunarodnih projekata 1979., Nagrada za životno djelo 1994. i odličje Reda Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića za osobite zasluge u znanosti 1996. godine.

Osim što je bila izuzetna znanstvenica i stručnjak u područjima svojeg djelovanja, doktorica Kostial uvijek je bila ponajprije odana svojoj obitelji. Bila je ponosna na svojeg supruga Ivana Šimonovića s kojim je stručno i znanstveno surađivala i konzultirala se s njegovim timom u Zavodu za nuklearnu medicinu KBC-a Zagreb koji je osnovao. Poseb- no mjesto i radost njezina života i rada uvijek su bili sin Ivan, njegova obitelj, unuci i praunuke.

Znanstveni i stručni rad doktorice Kostial i njezina postignuća događali su se daleko od medijske pozornosti i većina ih je nastala u razdobljima prije razvoja interneta i brzih elektroničkih komunikacija. No već tada su ti rezultati i djelat- nost bili poznati i priznati u međunarodnoj znanstvenoj javnosti zapravo i više nego u domaćoj sredini. Od početka do kraja svoje karijere radila je sa suradnicima, ustrajno i profesionalno, strpljivo gradeći i slažući podatke dobivene istra- živanjima kao kamenčiće u cjelovito zdanje novih, znanstveno utemeljenih saznanja u području svojega znanstvenog zanimanja koja su ostavili trajan trag. Doktorica Kostial bila je znanstveni velikan u području biomedicinskih istraživa- nja u Hrvatskoj i svijetu, područja koje nalaže multidisciplinarni pristup i timski rad, ali i izvrsnog voditelja – koordi- natora, a to je ona bila na svaki način, profesionalno i ljudski. Njezini suradnici u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu zadržat će njezin lik u trajnom sjećanju, a njezino djelo jesu trajni tragovi u znanosti koji se nadograđuju daljnjim istraživanjima u ustanovi u kojoj je provela svoj cijeli radni vijek, kao i u svijetu.

Neka joj je vječna hvala i slava!

Maja Blanuša i Martina Piasek

Dr. KRUNOSLAV JERČINOVIĆ (10. 3. 1941. – 23. 1. 2018.)

Tužna vijest o smrti dr. Krunoslava Jerčinovića potresla je sve nas njegove kolege u koprivničkoj bolnici, sve njegove prijatelje, njegovu obitelj i pacijente koji su ga voljeli i cijenili, jer je uvijek bio na usluzi svima kojima je pomoć bila potrebna. Izgubili smo vrsnog liječnika, a mlađi i savjetnika, čovjeka koji je uvijek nesebično dijelio svoje bogato znanje i iskustvo i učio nas da je timski rad ključ uspjeha u našem pozivu, u koji treba uložiti razum, srce i cijelog sebe.

Dr. Krunoslav Jerčinović, specijalist opće kirurgije, rođio se 10. ožujka 1941. u Driveniku, jednom od najstarijih mjesta vinodolske općine u Hrvatskom primorju, čiji su zrak udisali knezovi Frankapani u 13. i grofovi Zrinski u 16. stoljeću. U rodnome mjestu završava osnovnu školu, gimnaziju u Zagrebu, a studij medicine završio je 1966. na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Nakon pripravničkog staža zapošljava se 1968. kao sekundarac na Kirurškom odjelu Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“ u Koprivnici. Specijalizaciju iz opće kirurgije završava 1976. u bolnici Sestara milosrdnica u Zagrebu, u vrijeme znamenitog profesora Branka Oberhofera. Postdiplomski studij završio je 1982. Cijeli svoj radni vijek proveo je na Kirurškom odjelu koprivničke bolnice kao specijalist kirurg, a od 1991. do umirovljenja bio je šef Djelatnosti za kirurške bolesti. Davao je punu potporu svakomu od kolega koji se želio stručno usavršavati i napredovati.

Od samog početka svoje kirurške karijere bio je abdominalni kirurg, jedno vrijeme i vaskularni, ali dobro su mu bile poznate i ostale kirurške discipline. Vrativši se sa specijalizacije, uveo je 1976. selektivnu vagotomiju u liječenje ulkusne bolesti gastroduodenuma. U liječenju vaskularnih bolesti učinio je prvu simpatektomiju i prvi *by pass*.

Neprekidno prati i unapređuje kiruršku struku u koprivničkoj bolnici. Uvodi jednoslojni šav u kirurgiji crijeva, stapler za anastomoze u abdominalnoj kirurgiji, transkutanu osteosintezu prijeloma dječjeg lakta, a nakon edukacije u Beču u siječnju 1993. učinili smo u Koprivnici i prvu laparoskopsku kolecistektomiju, među prvima u Hrvatskoj. Cijelo vrijeme bio je ambiciozan, kreativan, radin i ustrajan. U početku, kad nije bilo ni UZ-a ni CT-a, trebalo je znanja i hrabrosti postaviti indikaciju za hitnu kraniotomiju ili hitnu abdominalnu operaciju. Za vrijeme Domovinskog rata radio je mjesec dana u ratnoj bolnici u Žepči.

Uz svakodnevni posao i brojna dežurstva našao je vremena i za pisanje. Objavio je tridesetak stručnih radova u medicinskim časopisima i zbornicima, koje je prezentirao na brojnim kongresima i stručnim sastancima.

Dr. Jerčinović bio je član Hrvatskoga liječničkog zbora od 1968., član nekoliko stručnih društava (kirurškog, digestivnih kirurga i endoskopskih kirurga) i predsjednik HLZ-a Podružnice Koprivnica (1988. – 1990.). Za doprinos razvoju kirurške struke i promidžbi Zbora primio je i najviše odličje HLZ-a, postavši njegov *časni član*.

Krunu su krasile istinske ljudske vrijednosti: marljivost, upornost, strpljivost, odgovornost i predanost radu. Svoje je znanje nesebično prenosio mlađim kolegama koji danas odgovorno i časno rade za dobrobit bolesnika i sreću mnogih obitelji. Na tome su mu mnogi zahvalni.

Kad je 2006. otišao u zasluženu mirovinu da se napokon odmori od dugogodišnjega zahtjevnog i odgovornog posla, da bude više sa svojom obitelji i prijateljima, u svojem vinogradu ili negdje drugdje na izletu, vraćao se uvijek u Koprivnicu i svoju Podravinu koju je, iako Primorac rođenjem, nosio u srcu. Voljeli bismo da je mogao duže uživati u miru svojega doma, no podmukla i teška bolest stigla je prebrzo.

Ugasio se jedan bogat život. Zatvorena je knjiga puna dobrih i plemenitih djela. Otišao je vrstan kirurg koji je čitav svoj radni vijek poklonio koprivničkoj bolnici. Izgubili smo iznimna čovjeka i velikog liječnika. Na našoj kirurgiji ostaju ipak njegovi geni, jer svoju je ljubav prema kirurgiji prenio na sina Tomislava koji nastavlja ovaj plemeniti zanat, na ponos obitelji i nas kolega. Neka Bog podari hrabrost njegovoj obitelji da prihvati gubitak i spoznaju da će vrijeme otupiti oštricu boli, ali neće popuniti prazninu.

Dr. Jerčinović će ostati uvijek sačuvan u nama, kao trajna i neizbrisiva uspomena. Jer njemački je književnik Jean Paul napisao: „Uspomena je jedini raj iz kojega ne možemo biti protjerani.“

Mr. sc. Franjo Husinec, dr. med.